

ZMOTNA PODOBA O ZLATOROGU

Trentar strelja zlatoroga. Kopija pastela, ki ga je leta 1927 naslikal Maksim Gaspari, in je last Lovske zveze Slovenije.

Kozorog. Foto: M. Rovšček, Fotoklub Diana

»**Zlatoróg-a m (Ŕ)** po ljudskem verovanju kozorog z zlatimi rogovi, ki živi visoko v gorah: zgodbe o Zlatorogu / pesnitev Zlatorog.«¹ V Slovarju slovenskega knjižnega jezika razlaga pod geslom Zlatorog nikakor ni pravilna. Podoba o Zlatorogu bom skušala predstaviti tako kot v resnici je, zato bom najprej začela s samo bajko.

Ljudsko izročilo o Zlatorogu je znano v Trenti. Na pristen način je znal o Zlatorogu pripovedovati danes že pokojni lovec iz doline Zadnjice, Tone Kravanja, ki so mu domačini rekli Kopsičar. Bil je prepričan, da je v Trenti gamse pred iztrebljanjem s svojo čudežno močjo obvaroval prav Zlatorog.

»**Beli gams z zlatimi roglji**« je namreč nenehno bdel nad tropom gamsov. Ko je opazil, da se jim približuje krivolovec, se je nemudoma postavil na vidno mesto. Ob pogledu na roglje iz čistega zlata je pohlepni krivolovec najprej nameril v Zlatoroga in ustrelil prav vanj. Ko so drugi gamsi zaslišali strel, so se nemudoma razkropili ter umaknili na varno. Zlatorog pa je iz strelne rane zakrvavel in iz vsake kapljice krvi, ki je padla na tla, je takoj zrasla krvavordeča triglavska roža. Ko jo je zaužil, je v hipu ozdravel. Nema lokrat pa so smrti ušli tudi ranjeni gamsi, ki so popasli iz Zlatorogovih kapljic krvi zraslo triglavsko rožo.²

Iz bajke je lepo razvidno, da ko govorimo o Zlatorogu, govorimo v bistvu o gamsu, ne pa o kozorogu. V vsakdanjem življenju ljudje največkrat zmotno rabijo besedo rogovi, saj imajo gamsi, kozorog in muflon roglje, ki so kožna tvorba, za

razliko od rogov pri srnjadi in jelenjadi, ki so kostna tvorba. Poleg tega pa se gamsovi roglji razlikujejo od kozorogovih tudi po tem, da so gamsovi gladki, krajši (26 cm), ravni in samo na koncu ukrivljeni. Kozorogovi roglji pa se krivijo pa vsej dolžini in lahko dosežejo dolžino enega metra.

Take in drugačne različice bajeslovnega Zlatoroga, se pojavljajo tudi v današnjem času, vendar še zdaleč ne simbolizirajo Zlatoroga. Pojavljajo se podobe navadnega gamsa z zlatimi roglji ali podoba gamsa z rogovjem kozoroga ali pa kar v podobi kozoroga. Primeri dokaj zmotne rabe Zlatoroga so tudi

Gams. Foto: M. Pogačnik, Fotoklub Diana

¹ Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana 1994, DZS, 1668.

² Kam izginja podoba Zlatoroga. Epicenter let. II, št. 12, Ljubljana 2001, 20.

nekatero blagovno znamko. So pa tudi znaki, ki pravilno rabijo podobo Zlatoroga. Primera sta grb občine Bovec in stanovski znak Lavske zveze Slovenije.

V strahu pred Zlatorogom se je v Trenti velikokrat zgodilo, da se je krivolovec pridružil članom zelene bratovščine. »Bajka o Zlatorogu je pristen odtenek lovske prakulture in ima za lovce velik pomen. Nastala je iz življenjskih izkušenj in modrosti lovca, ki je še živel od lova. Uplenjena žival mu je pomenila preživeti. Bajko z vso pravico uvrščamo v staroslovansko bajeslovje. Njen moto je zelo življenjski in aktualen: varuj izumirajoče živali, da res ne izumro in ti, kot lovec, ne ostaneš za vedno brez plena. Bajeslovni beli gams z zlatimi roglji, ki naj bi v davnih časih vodil in varoval svoj trop, je postal in še vedno ostaja simbol vseh slovenskih lovcev; vsak naš lovec nosi na klobuku stanovski znak SLD s simbolom Zlatoroga. Želimo si, da bi nas še naprej združeval v enotni lovski organizaciji, ki je v 80 letih svojega obstoja pustila za seboj bogato zgodovino, na katero smo lahko ponosni.«³

Menim, da je zelo lepo, če se Zlatorogova podoba ohranja na različne načine, pa vendar je treba to podobo ohranjati in rabiti v pravilni obliki ali prispodobi.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 15. 4. 2004

³ Lovec let. LXX, št. 10–11. Ljubljana 1987, 273.

